

MONOGRAPH

SOCIO-ECONOMIC AND MANAGEMENT CONCEPTS

DOI 10.46299/ISG.2021.MONO.ECON.I
ISBN 978-1-63684-341-4
BOSTON (USA) – 2021
ISG-KONF.COM

ISBN - 978-1-63684-341-4

DOI - 10.46299/ISG.2021.MONO.ECON.I

*Socio-economic and
management concepts*

Collective monograph

Boston 2021

Library of Congress Cataloging-in-Publication Data

ISBN - 978-1-63684-341-4

DOI- 10.46299/ISG.2021.MONO.ECON.I

Authors - Krupelnitska I., Panasyuk V., Sokhatska O., Беляєва Л., Пеняк Ю.,
Ментей О., Йолтуховська О., Ковалевська Н., Нестеренко І., Соколова Є., Лопін
А., Лобачева І., Коцєруба Н., Сакун А., Цегельник Н., Derkach O., Horbas I.,
Metoshop O., Moroz L., Amosov S., Ващенко В., Клебан О.Д., Устиновська Т.Є.,
Галушка Н.О., Храбко М.І., Заріцька О.С., Савенко О., Mazurkevich I., Postova
V., Moroz S., Кобилуох О.Я., Гірна О.Б., Краснодєд Т., Захарченко О., Попова
Т., Почерніна Н., Псарьова І.С., Ромашко І.С., Пішенін І., Шевченко І.,
Тихонюк Д., Шевченко О.М., Чижевська М.Б., Жовнір Н.М., Шекета Є., Казюка
Н., Kobzev I., Kosenko V., Latynin M., Melnikov A., Pankova O., Shastun A.,
Kasperovich A., Soliar V., Zastavetska L., Zastavetskyi T., Taranova N., Балабанова
Л.В., Германчук А.Н., Вдовенко Н., Герасимчук В., Коробова Н., Денисенко
М.П., Бреус С.В., Коваль Л.А., Ліщук Н.В., Козак С.В., Онофрійчук О.П.,
Близнюк С.В., Морозов О.В., Кіріяк Ю.П., Морозов В.В., Козленко Є.В.,
Морозова О.С., Boguslavskyy O., Nikitina T., Klochko V., Kulynych T., Kunicheva
T., Postolna N., Holovanova O., Mishchenko V., Drougova O., Domnina I.,
Nikonenko U., Khalina O., Mandzinovska K., Балабанова Л.В., Сардак Е.В.,
Горященко Ю., Ільченко В., Гуртова Н., Жидовська Н., Прокопишин О.,
Журавська Н., Стефанович П., Стефанович І., Краснодєд Т., Бакіна Т., Попова
Т., Захарченко О., Наливайко Н., Сухоняк С., Тельнов А., Решміділова С.,
Ткаченко І.П., Ніколаєва С.П., Буткевич О.В., Гора А.В., Штець Т.Ф.,
Aliexsieiev I., Mazur A., Demchenko I., Yakusheva I., Navryliuk V., Khalatur S.,
Masiuk Y., Solodovnikova I., Protsun A., Лащик І., Віблій П., Мороз Н.В.,
Бондаренко Л.П., Третьякова О., Харабара В., Грешко Р., Чорненька О.Б.,
Dehtyarova I., Melnyk L., Kubatko O., Karintseva O., Matsenko O., Glibova N.,
Kovalova V., Kozyreva O., Svitlychna K., Koliada T., Yzik L., Максимов О.,
Пічугіна Ю., Максимова Ю., Сідельник О., Грудзевич У., Руденко З.,
Фроленкова Н., Андрійцьо-Рузаєва А., Prokofieva O., Samoshkina I., Kudyrko L.,
Samsonova L., Panasyuk V., Brodovska O., Vuchynska T., Плотніков О., Belei S.,
Dumchenko O., Rudachenko O., Patrizia G., Khailo Y., Khailo T., Yarova I.,
Аксьонова Т.С., Оболенський О.Ю., Громоздова Л.В., Леонтович С.П.,
Малярєвський В.М., Косяк М.В., Шаравара Р.І., Боруцька Ю.З., Живко З.Б.,
Прокопишин О.С., Лесик І.І., Кирчата І.М., Напольських К., Karlin M., Bilan T.,
Makarov V., Amosova L., Bocheliuk V., Panov M., Uvarova A., Zinovchuk V.,
Kurovska N., Tsyganok V., Muhammad U.A., Martyn O., Zhyvko Z., Leskiv H.,
Rodchenko S., Іващенко М.В.

REVIEWER

Kvasnytska Raisa Doctor of Economics, Professor of Finance, Banking and Insurance, Khmelnytsky National University

Dovgal Olena Dr.Sc. of Economics, Professor (Full), Professor of the Department of International Economic Relations of V.N.Karazin Kharkiv National University.

Breus Svitlana Doctor of Economic Sciences, Associate Professor, Professor of the Department of Management and Public Administration, Kyiv National University of Technologies and Design.

Published by Primedia eLaunch

<https://primediaelaunch.com/>

Text Copyright © 2021 by the International Science Group(isg-konf.com) and authors.

Illustrations © 2021 by the International Science Group and authors.

Cover design: International Science Group(isg-konf.com). ©

Cover art: International Science Group(isg-konf.com). ©

All rights reserved. Printed in the United States of America. No part of this publication may be reproduced, distributed, or transmitted, in any form or by any means, or stored in a data base or retrieval system, without the prior written permission of the publisher. The content and reliability of the articles are the responsibility of the authors. When using and borrowing materials reference to the publication is required.

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe and Ukraine. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science.

The recommended citation for this publication is:

Socio-economic and management concepts: collective monograph / Krupelnytska I., – etc. – International Science Group. – Boston : Primedia eLaunch, 2021. 660 p. Available at : DOI- 10.46299/ISG.2021.MONO.ECON.I

TABLE OF CONTENTS

1.	ACCOUNTING AND AUDIT	
1.1	Krupelnytska I. INTANGIBLE DIGITAL ASSET IN ACCOUNTING: PROBLEMS OF RECOGNITION AND ACCOUNTING	13
1.2	Panasyuk V., Sokhatska O. FINANCIAL INSTRUMENTS IN THE WORLD AND IN UKRAINE: ACCOUNTING AND ANALYTICAL CONCEPTS	18
1.3	Беляєва Л., Пеняк Ю., Ментей О. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ОБЛІКУ БЕЗОПЛАТНО ОДЕРЖАНИХ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	27
1.4	Йолтуховська О. СОЦІАЛЬНИХ ГАРАНТІЙ НА РІВНІ ПІДПРИЄМСТВА: ОБЛІКОВИЙ ВИМІР	34
1.5	Ковалевська Н., Нестеренко І., Соколова Є., Лопін А. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ЕЛЕМЕНТІВ ПРИРОДНОГО КАПІТАЛУ	43
1.6	Лобачева І., Коцєруба Н. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПЛАНУВАННЯ АУДИТУ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА	48
1.7	Сакун А. МЕТОДИЧНА ОСНОВА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ТА ОБЛІКОВО- АНАЛІТИЧНОЇ ПІДСИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗРАХУНКІВ З КОНТРАГЕНТАМИ	54
1.8	Цегельник Н. ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЕЛЕМЕНТ УПРАВЛІННЯ	60
2.	ADMINISTRATIVE REGION AND BUDGET	
2.1	Derkach O., Horbas I., Metoshop O. MODERN CONTROLLING: EVALUATION OF EFFICIENCY AND DIRECTIONS OF IMPROVEMENT	65

3. DEMOGRAPHY, ECONOMY, SOCIAL POLICY		
3.1	Moroz L. FEATURES OF PERSONNEL MANAGEMENT OF THE ENTERPRISE IN THE CONDITIONS OF CORONAVIRUS	73
3.2	Амосов С. МОДЕЛІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ	79
3.3	Ващенко В. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ПРИ ФОРМУВАННЯ КАДРОВОГО РЕЗЕРВУ НА ПІДПРИЄМСТВІ	85
3.4	Клебан О.Д., Устиновська Т.Є., Галушка Н.О., Храбко М.І., Заріцька О.С. КОВОРКІНГ ЯК СПОСІБ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАКТИЧНИХ НАВИКІВ СТУДЕНТІВ В НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ	94
3.5	Савенко О. УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА	99
4. ECONOMICS OF INDUSTRIES		
4.1	Mazurkevich I., Postova V. THEORETICAL FOUNDATIONS OF FORMING THE COMPETITIVENESS OF RESTAURANT BUSINESS ESTABLISHMENTS	106
4.2	Moroz S. INTEGRATED INFORMATION SYSTEMS FOR MANAGEMENT OF AGRICULTURAL ENTERPRISES OF UKRAINE	116
4.3	Кобилюх О.Я., Гірна О.Б. ТРЕНДИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЛОГІСТИКИ РИНКУ E-COMMERCE	121
4.4	Краснодєд Т., Захарченко О., Попова Т., Почерніна Н. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ	128

4.5	Псарьова І.С., Ромашко І.С. МЕТАЛУРГІЙНА ГАЛУЗЬ УКРАЇНИ НА СВІТОВОМУ РИНКУ: ПРОБЛЕМИ ТА ПРІОРИТЕТИ	133
4.6	Пішенин І. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ОСВІТНІХ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ	140
4.7	Шевченко І., Тихонюк Д. ПАНДЕМІЯ COVID-19 VS ТУРИСТИЧНА ІНДУСТРІЯ УКРАЇНИ: КРИЗА ЧИ ГРАНД ШАНС?	144
4.8	Шевченко О.М., Чижевська М.Б., Жовнір Н.М. ФІНАНСОВІ ТЕХНОЛОГІЇ: ПОТЕНЦІАЛ ТА РИЗИКИ ВИКОРИСТАННЯ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ	149
4.9	Шекета Є., Казюка Н. ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТИВАННЯ В СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО УКРАЇНИ	156
5.	ECONOMY AND MANAGEMENT OF STATE GRATITUDE	
5.1	Kobzev I., Kosenko V., Latynin M., Melnikov A. PROFESSIONAL TRAINING OF CIVIL SERVANTS: DEVELOPMENT, FUNCTIONS AND PRINCIPLES	161
5.2	Pankova O., Shastun A., Kasperovich A. SOCIAL AND LABOR SPHERE IN THE FACE OF CHALLENGES OF THE COVID-19 PANDEMIC: PROBLEMS AND OPPORTUNITIES OF ANTI-CRISIS REGULATION IN UKRAINE	169
5.3	Soliar V. FACTORS AND PHASE OF ECONOMIC COMPETITIVENESS - THEIR MANIFESTATION IN UKRAINE	174
5.4	Zastavetska L., Zastavetskyi T., Taranova N. INTERNATIONAL EXPERIENCE IN MANAGING TERRITORIAL COMMUNITIES AND PROSPECTS FOR UKRAINE	179

4.8 Фінансові технології: потенціал та ризики використання в умовах цифровізації економіки

Цифровізація економіки в сучасних умовах розглядається як ключовий чинник, що забезпечує розвиток в усіх сферах соціально-економічної діяльності як в усьому світі, так і в Україні. У галузі фінансових технологій на сучасному етапі відбуваються радикальні зміни, пов'язані з підвищенням рівня автоматизації, відкритості та орієнтованості на споживача. Значення даного інноваційного сектору вельми велике, оскільки глобальне впровадження фінансових технологій щорічно зростає на 15–20%. Крім того в умовах поширення коронавірусної інфекції, карантину та вимушеної ізоляції актуальність використання цифрових технологій у фінансовій сфері в усьому світі стала підвищуватися. Стрімкий прогрес цифровізації в сфері фінансових технологій приводе до трансформації фінансово-економічної сфери, що відкриває широкий спектр можливостей і одночасно створює потенційні ризики.

Фінансові технології або фінтех (англ. мовою від «financial technology», скорочене «FinTech») являють собою порівняно нову галузь не тільки в Україні, але і у всьому світі. Фінансові технології являють собою синтез цифрових технологій та інновацій у фінансовій сфері, що використовуються для надання, розширення і розповсюдження фінансових послуг технологічними компаніями [135].

На сучасному етапі фінтех розглядають як екосистему, яка поєднує всіх учасників фінансового ринку, зокрема, фінтех-стартапи, регуляторів, банки, міжнародні платіжні системи, асоціації банкірів та фінансистів, інкубаторів, акселераторів, постачальників [136]. Отже, фінтех являє собою складну систему, що об'єднує сектори нових технологій і фінансових послуг, стартапи та відповідну інфраструктуру.

Фінтех відкриває величезні можливості для всіх суб'єктів фінансової сфери. Безумовно, фінтех мають незаперечні конкурентні переваги в умовах глобальної цифровізації. До числа таких переваг можна віднести [137, с. 795; 138, с. 206]:

1) гнучкість процесу з надання послуг, що відрізняються персоніфікованим підходом, доступністю, прозорістю, злагожденістю і рентабельністю. Фінансові технології дозволяють видавати кредити, продавати страхові поліси і товари, проводити будь-які розрахунки безперервно на високих швидкостях в будь-який час. Крім того, програмні продукти працюють швидше, ніж люди, вони і ще працюють без вихідних, свят і відпусток, 24 години на добу;

2) забезпечують клієнтам зниження витрат. Зниження рівня витрат на сучасному етапі розвитку пов'язано з переходом на електронну взаємодію між усіма учасниками ринку, що веде до зниження сукупної вартості фінансових послуг;

3) відкривають малим і середнім підприємствам шлях до нових механізмів залучення фінансування безпосередньо від інвесторів, за допомогою таких інструментів, як краудфандинг й краудлендинг;

4) сприяють розвитку ключових інформаційних послуг, які дозволяють інвесторам оцінити ризики своїх інвестицій. У той же час вони дозволяють клієнтам отримувати доступ до інших допоміжних послуг, наприклад, інвестиційного консультування;

5) активно використовують соціальні мережі для систематизації і контролю за споживчою та фінансовою поведінкою клієнта. Тому вони більш мобільні, більш чутливі до фінансових потреб клієнтів, але водночас і більш впливові на нього;

6) сприяють зростанню фінансової інклюзії та розширює доступ до фінансових послуг, використовуючи технологічні досягнення. Надаючи фінансові послуги вразливим групам, фінтех сприяє не тільки інклюзивному зростанню, а й економічній стійкості бідних верств населення в періоди економічних потрясінь.

Аналіз та вивчення наукової літератури свідчить, що дослідники, розкриваючи позитивний вплив фінансових технологій на фінансову-економічну сферу відзначають зростання конкуренції на ньому, консолідацію інформаційних технологій фінансовими організаціями для диверсифікації свого бізнесу, зменшення інформаційної асиметрії та підвищення ефективності ціноутворення, розширення набору фінансових послуг та кола потенційних клієнтів [139, с. 71]

Отже, фінансові технології є одним з основних інструментів підвищення прозорості бізнесу та економіки країни в цілому, сприяє підвищенню рівня життя населення і фінансової підтримки бізнесу.

Незважаючи на те, що фінтех має значний потенціал як для розвитку фінансової сфери, так й для економіки в цілому, він сприяє появі певних потенційних ризиків, які впливають на ефективність функціонування фінансової системи. До таких ризиків належать [140, с. 64; 141]:

– ринковий ризик, що передбачає негативні наслідки від істотної зміни ринкової кон'юнктури. Цей вид ризику пов'язаний не стільки з самим застосуванням технологій для здійснення фінансових операцій, скільки з вкладенням коштів у фінансові технології, які є різновидом співінвестування (ІСО, карудсорсинг, краудфандинг). Застосування фінансових технологій для співінвестування істотно підвищує ризики здійснення відповідної діяльності, оскільки пов'язано з ще більшою віртуалізацією об'єкта вкладень;

– кібер-ризик, що виникає внаслідок специфіки середовища фінансових технологій. Джерело кібер-ризiku може виходити як від самої організації (внутрішня загроза може виходити від співробітників, підрядників організації), так і розташовуватися за її межами (кібер-злочинці, партнери-постачальники). Також не рідкісні ситуації умисних дій хакера або їх групи, що здійснює атаку з метою зараження інформаційних систем. Однак вони також можуть бути ненавмисними, наприклад, помилка користувача або системного адміністратора, яка робить систему тимчасово недоступною;

–технологічний ризик, що передбачає порушення безперебійності надання послуг внаслідок збоїв чи помилок у діяльності сервісу. Логічним наслідком застосування будь-яких віддалених сервісів є вироблення у клієнта звички їх використання. Отже, в разі несподіваного припинення можливості здійснення операції із застосуванням звичної технології для клієнта неминуче наступають негативні наслідки, в тому числі матеріального характеру;

– юридичний ризик, що стосуються недостатності захисту прав споживачів. Ризики в сфері захисту прав і законних інтересів користувачів – ймовірність настання несприятливих наслідків у зв'язку з неможливістю або з суттєвим ускладненням захисту прав користувачів послуг, що надаються з використанням фінансових технологій. Ці ризики зумовлені переважно віддаленим характером надання послуг, з використанням фінансових технологій;

– соціальний ризик, тобто ризик пов'язаний зі зниженням числа робочих місць за рахунок використання технологій штучного інтелекту. Відбувається істотний вплив на трансформацію ринку праці. По-перше, створення для суспільства нових послуг шляхом автоматизації /роботизації існуючих процесів призводить до скорочення персоналу, який виконував ці функції раніше. По-друге, з точки зору залучення кадрів фінтех компанії орієнтуються на молоде покоління, що, в свою чергу, збільшує нерівність з точки зору доступності вакансій для населення старшої вікової групи.

Усі перераховані вище ризики тісно взаємопов'язані між собою, тому посилення тієї чи іншої загрози призводить до виникнення міжгрупових ризиків: соціально-ринкових, ринково-технологічних або ринково-юридичних.

Вважаємо, що найсуттєвіший вплив на ефективне функціонування фінтех в умовах цифровізації є ризик кібератак, який зазнають останнім часом фінансові компанії. Так, опитування менеджерів з ризику фінансових послуг, показало, що 70% респондентів вважають найсуттєвішим вплив кібер-ризиків на функціонування глобальної фінансової системи [142]. Проблема реалізації кібер-ризиків є загальносвітовою. Серед країн-лідерів за кількістю кібератак слід виділити США (57% від загальної кількості кібер-інцидентів). За даними

агентства Javelin Research, рівень шахрайства з персональними даними в 2019 році виріс на 13% і досяг обсягу 16,9 млрд доларів; рівень шахрайства, пов'язаний з платежами з карти на карту, виріс у 2019 р. у порівнянні з 2016 р. на рекордні 74 %, а заволодіння даними рахунку тільки в 2019 році стало більше на 72% [143].

Для посилення позитивних ефектів і пом'якшення можливих ризиків необхідно реалізація наступних заходів:

1. Поступова адаптація до міжнародних регуляторних правил і наглядових практик та модернізація організаційного-правового середовища щодо ефективного функціонування фінансових технологій, а також щодо виявлення і управління ризиками.

2. Створення та розвиток особливого страхового сегменту – кібер-страхування, який є об'єктивною умовою функціонування цифрової економіки. Важливу роль в цьому процесі має відігравати мегарегулятор в особі Національного банку України. Створення адекватного правового поля, об'єктивних вимог до капіталу, резервів, показників фінансової стійкості страхових компаній, дозволить мінімізувати витрати національної фінансовій системі від кібер-загроз. Своєчасне виявлення кібер-ризиків, достовірне і в повному обсязі отримання інформації о можливих кібер-інцидентах, передача сигналів контролюючим органам є запорукою забезпечення інформаційної безпеки.

3. Забезпечення на законодавчому рівні прозорості сервісів, які залучають грошові кошти, майно або обробляють дані клієнтів шляхом встановлення вимог щодо розміщення на своїх ресурсах в мережі Інтернет певну інформацію, зокрема: про порядок надання послуг, про провайдера, про юридичні підстави надання відповідних послуг, про суб'єктів розгляду претензій користувачів тощо [141].

4. Удосконалення системи моніторингу нових ризиків на основі підвищення якості та гнучкості проведення постійної оцінки зміни самої фінансової індустрії, її учасників, бізнес-моделей, ступеня взаємозв'язку і рівня

концентрації ризиків. Створення нових можливостей і форумів для ведення діалогу та обміну досвідом як з усталеними, так і з новими учасниками фінтех-індустрії, допоможе регуляторам зібрати корисну інформацію для своєчасного здійснення заходів політики, спрямованих на усунення перешкод для впровадження інновацій.

5. Інтеграція фінтех-тематики у національні стратегії підвищення фінансової доступності та фінансової грамотності й вивчення можливості створення спеціального органу, який буде відслідковувати розвиток подій в галузі фінансових технологій, сприяти формуванню сприятливих умов для ведення бізнесу в цьому секторі.

6. Проведення просвітницької роботи та ліквідація розриву між багатими і бідними. Підвищення обізнаності щодо фінансових технологій шляхом надання фізичним особам, малим і середнім підприємствам інформації про найважливіші аспекти, включаючи ризики, а також інструменти, що полегшують прийняття обґрунтованих рішень. Підвищення цифрової грамотності, що здійснюються в ув'язці зі спеціальними програмами, адресованими цільовим сегментам населення.

7. Поступове переведення державних платежів в електронний формат. Це зміцнить довіру, збільшить глибину проникнення рахунків і підвищить ефективність платежів для сегментів населення, недостатньо охоплених фінансовими послугами. У поєднанні з цифровою ідентифікацією це також дозволить скоротити кількість випадків шахрайства та ухилення від сплати податків [144].

Таким чином, фінансові технології в умовах цифровізації економіки мають значний потенціал, який проявляється, перш за все, в позитивному ефекті на економічний розвиток країни й скорочення бідності за рахунок активізації процесу фінансового розвитку, а також підвищення доступності та ефективності фінансових послуг, але при цьому вони можуть створювати ризики як для споживачів й інвесторів, так і для стабільності й цілісності фінансової системи. Тому для подолання загроз та підвищення рівня безпечності функціонування

фінансового сектору при застосуванні інструментів фінансових технологій слід модернізувати національне законодавство, адаптуватись до міжнародних регуляторних правил та наглядових практик, створити особливий страховий сегмент – кібер-страхування, удосконалювати систему моніторингу та прогнозування ризиків.